

Sygn. akt XV.Ca. 6/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Wysocki

Sędziowie: SSO Joanna Andrzejak-Kruk (spr.)

SSR del. Paweł Soliński

Protokolant: prot. sąd. Barbara Mischczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 lipca 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa (...) SA z siedzibą w B.

przeciwko L. W. (1) i R. W. (1)

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 13 października 2015 r.

sygn. akt IV.RC. 608/14

1) oddala apelację,

2) zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 180,-zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Joanna Andrzejak-Kruk Michał Wysocki Paweł Soliński

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 4.08.2014r. powód (...) SA z siedzibą w B. wystąpił o ustanowienie – z dniem wniesienia pozwu – rozdzielności majątkowej pomiędzy pozwanymi, małżonkami L. i R. W. (1) oraz o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód podniósł, że przysługują mu w stosunku do pozwanego R. W. (1) wierzytelności stwierdzone 8 tytułami wykonawczymi na łączną kwotę 456.147,91zł wraz z odsetkami umownymi oraz kosztami procesu. Wierzytelności dochodzone są w postępowaniach egzekucyjnych prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu P. W., z tym że każda z egzekucji do dnia wytoczenia powództwa była bezskuteczna. Z ustaleń komornika wynika, że podejmowanie dalszych czynności jest niecelowe, gdyż pozwany nie posiada majątku osobistego, z którego powód mógłby się zaspokoić. Pozwani posiadają natomiast liczne nieruchomości o łącznej wartości 3.000.000,-zł, obciążone hipoteką łączną w kwocie 733.461,70zł, których są współwłaścicielami na zasadach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej. Jest zatem w pełni prawdopodobne, iż zaspokojenie wierzytelności powoda stanie się realne dopiero

w wyniku zainicjowania przez powoda sprawy o podział majątku wspólnego pozwanych, który warunkowany jest ustanowieniem rozdzielnosci majątkowej przez sąd.

W odpowiedzi na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Zdaniem pozwanych powód nie wykazał bezskuteczności egzekucji z majątku pozwanego. Uprawdopodobnił jedynie fakt zajęcia niektórych składników tego majątku, które przedstawiają znaczną wartość, a prowadzona z nich egzekucja mogłaby zaspokoić wierzyciela, który jednak nie podjął żadnych czynności egzekucyjnych poza zajęciem.

Wyrokiem z dnia 13.10.2015r., sygn. akt IV.RC.608/14 Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu:

1. ustanowił z dniem 4.08.2015r. rozdzielnosc majątkową małżeńską pomiędzy L. W. (1) a R. W. (1), którzy zawarli związek małżeński dnia 9.02.1974r. przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w P. (nr aktu małżeństwa (...));
2. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 577,-zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Jako podstawę powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

L. W. (1) i R. W. (1) zawarli związek małżeński dnia (...). w P.. Pozwani nadal pozostają w związku małżeńskim, nie toczy się sprawa o separację lub rozwód, nie zawierali żadnej umowy małżeńskiej, pomiędzy nimi panuje ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej.

Pozwani na zasadach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej posiadają: nieruchomość gruntową działki nr (...) o powierzchni 0,1615 ha położoną w S., dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi Księgę Wieczystą o nr (...); nieruchomość gruntową działka nr (...) o powierzchni 0,2538 ha położoną w S., dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi Księgę Wieczystą o nr (...); nieruchomość gruntową działki nr (...) o powierzchni 1,1428 ha położoną w S., dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi Księgę Wieczystą o nr (...). Łączna szacowana wartość nieruchomościego majątku wspólnego małżonków wynosi 3.000.000,-zł. Wskazane nieruchomości obciążone są łączną hipoteką z tytułu umowy kredytowej, ujawnioną w dziale IV ksiąg wieczystych tych nieruchomości, w kwocie 733.461,70zł.

Pozwany R. W. (1) jest udziałowcem spółki (...) sp. z o. o., oraz spółki (...) sp. z o.o. (...) sp. z o. o. jest (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa. Spółka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa jest właścicielem nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...) P/002 (...), której wartość określona została w umowie spółki komandytowej na kwotę 5.000.000,-zł. Żadna ze spółek, w których pozwany ma udziały, obecnie nie prowadzi działalności gospodarczej, a on sam nie uzyskuje z tytułu posiadanych udziałów przychodów. (...) sp. z o.o. ma zawieszoną działalność. Spółce (...) spółka jawna P. W. L. W. przysługuje wierzytelność o naprawienie szkody w kwocie 486.676,53zł od J. K. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 15.11.2010 r. wydanego w sprawie o sygn. akt (...).

Z pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w M. K. S. z dnia 30.03.2015r. wynika, że pozwany R. W. (1) do protokołu czynności komorniczych w dniu 18.02.2015r. oświadczył, że mieszka pod adresem C. (...), P. tj. w miejscu prowadzonej działalności. Prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą zawiesił w 2014r. Majątek z tytułu prowadzonej działalności przez dłużnika został sprzedany. Dłużnik nie pracuje, nie posiada jakichkolwiek źródeł dochodu, pozostaje na utrzymaniu córki. Spółki w których posiada udziały nie prowadzą działalności, nie posiada pojazdów, wierzytelności. Posiada rachunki w (...) SA oraz z (...) SA, na których widnieje saldo zerowe. Nie ustanowiono rozdzielnosci majątkowej z jego żoną. Dłużnik podał, że jest współwłaścicielem nieruchomości położonej w (...)-(...) P. przy ul (...), dla których założone są księga wieczysta w Wydziale VI Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego (...) w P. nr: (...) o pow. 0,1428 ha, (...) o pow. 0,2538 ha (...) o pow. 0,1615 ha. Ponadto dłużnik oświadczył, że inne posiadane przez niego nieruchomości położone m. in. w B., w P. przy ul (...) i inne zostały przez niego sprzedane. Pod adresem C. (...), P. dłużnik nie posiada nieruchomości podlegających zajęciu, co do których można skierować egzekucję. Komornik sądowy podał, że R. W. (1) nie posiada stałego oraz czasowego miejsca

zameldowania od marca 2013r., zajęcie wierzytelności skarbowych dłużnika było bezskuteczne (wierzytelności nie przysługują), zajęcie wynagrodzenia za pracę w (...) sp. z o.o. jest bezskuteczne. Dalej Komornik wskazał, że jak wynika z Centralnej Ewidencji Bazy D. W. dłużnik nie jest właścicielem nieruchomości. Dłużnik figuruje z ewidencji ZUS (na dzień 26.02.2015r.) jako osoba prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) W. R. - ostatni raport rozliczeniowy: styczeń 2015r. Dłużnik pracuje w (...) sp. z o.o. pobierając minimalne wynagrodzenie w kwocie 1.686,- zł brutto miesięcznie, które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie podlega potrąceniu, nie pobiera świadczeń emerytalno-rentowych, wskazano rachunek bankowy w (...) SA - co ustalono w drodze zapytań do ZUS. Z informacji uzyskanych z Urzędu Skarbowego - P. ustalono, że dłużnik figuruje w ewidencji urzędu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, wierzytelności skarbowe nie przysługują.

Powodowej spółce przysługują od pozwanego R. W. (1) następujące wierzytelności stwierdzone tytułami wykonawczymi: 1) wierzytelność w wysokości 50.756,16zł wraz z umownymi odsetkami liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia zapłaty w wysokości 20% w stosunku rocznym oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu wynikające z nakazu zapłaty z dnia 24.07.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B.w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 25.09.2013r.; 2) wierzytelność w wysokości 50.756,16zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu wynikające z nakazu zapłaty z dnia 25.07.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 25.09.2013r.; 3) wierzytelność w wysokości 50.756,16zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu wynikające z nakazu zapłaty z dnia 24.07.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 25.09.2013r.; 4) wierzytelność w wysokości 50.756,16zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu wynikające z nakazu zapłaty z dnia 30.07.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B.w postępowaniu nakazowym z weksla w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 25.09.2013r.; 5) wierzytelność w wysokości 50.756,16zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu wynikające z nakazu zapłaty z dnia 16.08.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 28.11.2013r.; 6) wierzytelność w wysokości 50.756,16zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia 6.03.2013 r., odsetkami maksymalnymi w wysokości 19% w skali roku za okres od dnia 7.03.2013r. do dnia 8.05.2013r.; odsetkami maksymalnymi w wysokości 18% w skali roku za okres od dnia 9.05.2013r. do dnia 5.06.2013r., odsetkami maksymalnymi w wysokości 17% w skali roku za okres od dnia 6.06.2013r. do dnia 3.07.2013r., odsetkami maksymalnymi w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP w skali roku od dnia 4.07.2013r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów proces wynikające z nakazu zapłaty z dnia 26.09.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 3.12.2013r.; 7) wierzytelność w wysokości 50.756,18zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia 6.03.2013r, odsetkami maksymalnymi w wysokości 19% w skali roku za okres od dnia 7.03.2013r. do dnia 8.05.2013r., odsetkami maksymalnymi w wysokości 18% w skali roku za okres od dnia 9.05.2013r. do dnia 5.06.2013r., odsetkami maksymalnymi w wysokości 17% w skali roku za okres od dnia 6.06.2013r. do dnia 3.07.2013r., odsetkami maksymalnymi w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP w skali roku od dnia 4.07.2013r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.252,-zł z tytułu zwrotu kosztów proces wynikające z nakazu zapłaty z dnia 26.09.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 3.12.2013r.; 8) wierzytelność w wysokości 100.854,79zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w skali roku liczonymi od dnia 1.08.2012r. do dnia 6.03.2013r. wysokości 19% w skali roku za okres od dnia 7.03.2013r. do dnia 8.05.2013r., w wysokości 18% w skali roku za okres od dnia 9.05.2013r. do dnia 5.06.2013r., w wysokości 17% w skali roku za okres od dnia 6.06.2013r. do dnia 3.07.2013r., w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP w skali roku od dnia 4.07.2013r. do dnia zapłaty oraz w wysokości 4.878,-zł z tytułu zwrotu kosztów proces wynikające z nakazu zapłaty z dnia 5.09.2013r.

wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 2.12.2013r.

Wyżej wskazane wierzytelności dochodzone są w postępowaniach egzekucyjnych prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) i W. w P. P. W. pod sygn. akt: (...),(...)prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w M. K. S.. W sprawach egzekucyjnych podjęto czynności egzekucyjne w postaci: zajęcia wierzytelności przysługujących pozwanemu R. W. (1) z tytułu uczestnictwa w spółce (...) Sp. z o.o., zajęcia udziałów przysługujących pozwanemu R. W. (1) w spółce (...) Sp. z o.o., zajęcia wierzytelności przysługujących pozwanemu R. W. (1) z tytułu uczestnictwa w spółce (...) Sp. jawna Przedsiębiorstwo Handlowe (...). W., R. W., zajęcia udziałów przysługujących pozwanemu R. W. (1) w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., zajęcia wierzytelności z rachunków bankowych pozwanego R. W. (1) prowadzonego przez (...) Banku (...) SA. Wskazane czynności okazały się bezskuteczne. Z informacji otrzymanych od Komornika sądowego P. W. wynika, iż podejmowanie dalszych czynności w prowadzonych przez niego postępowaniach egzekucyjnych przeciwko pozwanemu R. W. (1) jest bezcelowe, albowiem dłużnik ten nie ma majątku osobistego, z którego wierzyciel mógłby się skutecznie zaspokoić. Jak wynika z pisma Komornika sądowego P. W. z dnia 20.04.2015r. egzekucja w sprawie przeciwko R. W. (1) jest bezskuteczna. Komornik poinformował, że do nieruchomości będących współwłasnością pozwanych Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...)w P. K. C. obecnie prowadzi egzekucję. Zajęcia rachunków bankowych (ustalonych w (...)) Banku (...) SA oraz Banku (...) SA wypadły bezskutecznie, bowiem brak środków na rachunkach bankowych. Dalej podano, że we wcześniejszej sprawie (...)przeciwko R. W. (1) dokonano zajęcia wierzytelności praw majątkowych wynikających z umowy ubezpieczenia oraz tytułu kwot zgromadzonych na polisach oraz zajęcie praw przypadających dłużnikowi z tytułu wartości polis zgodnie z art. 910 § 1 k.p.c. oraz dokonano zajęć rachunków inwestycyjnych w biurze maklerskim i prawa majątkowego dłużnika R. W. (1). W piśmie wskazano, że w związku z zajęciem wierzytelności instrumentów finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych (...)SA zgłosił, że R. W. (1) posiadał zdeponowane papiery wartościowe, które zostały zajęte na rzecz wierzyciela firmy (...) SA, a z zajęcia otrzymano kwotę 35.819,64zł. Dalej w piśmie Komornik Sądowy P. W. podał, że z wywiadu (...) ustalono, iż dłużnik R. W. (1) posiadał zarejestrowane na siebie pojazdy: samochód ciężarowy - rok produkcji (...) L. (...), o nr rejestracyjnym (...) oraz samochód osobowy O. A., rok produkcji (...) nr rej. (...). Komornik wskazał, że czynności terenowe pod adresem P. ul. (...) wypadły bezskutecznie, a czynności przeprowadzone pod adresami P. ul. (...), P. ul. (...), P. ul. (...) oraz P. ul. (...) również wypadły bezskutecznie wobec likwidacji punktów działalności gospodarczej prowadzonej przez R. W. (1), obecnie prowadzone są tam punkty sprzedaży telefonii komórkowej nie stanowiącej własności pozwanego. Podano, że pod adresem P. ul. (...) znajduje się obecnie Grupa (...) M. - (...) remontowo-dekoracyjny, (...) oraz (...) (...). Nieruchomość pod adresem P. ul. (...) nie stanowi już własności pozwanych L. i R. W. (1), nieruchomości opisane w KW (...), KW (...), KW (...) zbyte zostały przez pozwanych na rzecz spółki (...) Spółka komandytowa w P., a obecnie ich właścicielem jest spółka (...) Sp. z o.o. Komornik Sądowy P. W. zaznaczył również w piśmie, że egzekucję przeciwko pozwanemu R. W. (1) prowadzi obecnie również Komornik sądowy K. C. i Komornik Sądowy R. L. działający przy Sądzie Rejonowym (...) w P.. Ponadto wskazano, że egzekucje przeciwko pozwanemu prowadzone były przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) J. w P. T. O., Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...)i W. w P. M. F., Komornika Sądowego w C. P. L., ZUS w P. ul. (...) oraz Naczelnika Urzędu Skarbowego P. w P..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów urzędowych i prywatnych, które uznał za wiarygodne, gdyż ich wartość dowodowa nie budziła wątpliwości, nadto strony nie kwestionowały ich treści bądź autentyczności, do czego i Sąd nie znalazł podstaw.

Sąd pominął dowód z przesłuchania stron, albowiem pozwana L. W. (1) nie stawiała się w celu przesłuchania mając świadomość toczącego się procesu i jego przedmiotu, a pozwany R. W. (1) przedkładał zwolnienia lekarskie. Mając na uwadze, że zebrany materiał dowodowy, w szczególności w postaci dokumentów w aktach egzekucyjnych, i uprawdopodobnione przez powódkę okoliczności okazały się wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy, przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron nie było zdaniem Sądu celowe i niezbędne z uwagi na ekonomikę procesu (art. 299 k.p.c.).

Sąd oddalił ponadto wnioski dowodowe zawarte w piśmie procesowym pozwanych z dnia 21.04.2015r., albowiem fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały wyjaśnione za pomocą innych środków dowodowych.

Sąd podkreślił ponadto, że fakty dostarczane przez stronę powodową były niesporne, a spór w zasadzie dotyczył oceny prawnej stanu faktycznego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał powództwo za zasadne.

W myśl art. 52 § 1a k.r.o. ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej może żądać wierzyciel jednego z małżonków, jeżeli uprawdopodobni, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków. Rozdzielność powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia.

Dla wykazania po stronie powoda przymiotu wierzyciela wystarczający jest tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko jednemu z małżonków. Konieczność dokonania podziału majątku musi być jedynie uprawdopodobnić. W tym celu wystarczy pisemne oświadczenie wierzyciela, iż dla zaspokojenia wierzytelności wymagany jest podział majątku wspólnego małżonków, jeżeli w oświadczeniu wierzyciel wskaże na okoliczności dotyczące np. charakteru wierzytelności, uzasadniające przypuszczenie, iż bardziej korzystne dla wierzyciela będzie zaspokojenie się z części majątku wspólnego, która przypadnie małżonkowi dłużnikowi po podziale, niż prowadzenie egzekucji z niektórych składników majątku wspólnego (por. G.Jędrejek, Intercyzy. Pojęcie. Treść. Dochodzenie roszczeń, Warszawa 2011, s. 333). Sąd powinien oddalić powództwo w sytuacji, kiedy zobowiązanie zostało zaciągnięte za zgodą małżonka dłużnika, a tym samym wierzyciel bez ograniczeń może zaspokoić się z majątku wspólnego (art. 41 § 1 k.r.o). Podobnie, jeżeli zobowiązanie zaciągnęli oboje małżonkowie. Tak samo postępowanie stanie się bezprzedmiotowe, jeżeli małżonkowie zawarli intercyzę. W powyższej sytuacji nie ma zastosowania art. 47(1) k.r.o. W trakcie postępowania małżonkowie mogą podnosić zarzut, iż majątek osobisty małżonka będącego dłużnikiem wystarcza na zaspokojenie należności. Nie można też wykluczyć sytuacji, kiedy powództwo zostanie wniesione nie w celu zaspokojenia należności, ale szykanowania małżonka bądź też małżonków.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd stwierdził, iż powódka wykazała, że posiada tytuły wykonawcze przeciwko pozwanemu R. W. (1) oraz uprawdopodobniła, że prowadzenie egzekucji z majątku dłużnika R. W. (1) jest bezskuteczne, co wynika nie tylko z oświadczenia powódki, ale również z dokumentów prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Powódka uprawdopodobniła też, że dla zaspokojenia wierzyciela konieczny jest podział majątku wspólnego pozwanych. Jak wynika z pism komornika P. W. znajdujących się w aktach tej sprawy oraz aktach komorniczych, pozwany R. W. (1) nie posiada innych składników majątkowych, dlatego wszczęte przez powódkę egzekucje przeciwko pozwanemu pozostają bezskuteczne. Jedyne składnik majątkowy należący do dłużnika R. W. (1) wchodzi w skład wspólności majątkowej małżeńskiej pozwanych. W sprawie niniejszej nie wykazano, aby dług wobec powódki zaciągnęli oboje małżonkowie, a także nie wykazano zawarcia majątkowej umowy małżeńskiej przez pozwanych. Powód posiada tytuł wykonawczy przeciwko pozwanemu R. W. (1), ale nie przeciwko L. W. (1). Wobec tego, że brak jest dowodów świadczących, iż zobowiązania zostały zaciągnięte za zgodą pozwanej L. W. (1), zresztą pozwani tego nie podnosili w tym postępowaniu, nie nadano klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika i zarazem pozwanej - L. W. (1). Z akt sprawy wynika także, że powódka nie jest jedynym wierzycielem pozwanego, co powoduje, że tym bardziej dla pełnego zaspokojenia powódki konieczna jest skuteczne prowadzenie egzekucji ze składnika majątkowego, jakim jest nieruchomości dłużnika.

Mając to na uwadze Sąd uwzględnił powództwo w całości, również co do daty zniesienia wspólności majątkowej, albowiem w konkretnej sprawie istniał „ważny powód” zniesienia wspólności majątkowej pozwanych już w dacie składania pozwu. Majątek wspólny pozwanych przestał bowiem już wówczas służyć realizacji celów małżeństwa, co wynika z trudności w zarządzie wspólnym majątkiem w związku z prowadzoną przez pozwanego R. W. (1) działalnością gospodarczą, w której udziału nie bierze pozwana L. W. (1).

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 7 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku – zawartą w dwóch odrębnych pismach o tożsamej treści – złożyli pozwani, zaskarżając go w całości oraz zarzucając:

1. naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. polegające na oddaleniu wniosków dowodowych pozwanych zawartych w odpowiedzi na pozew oraz pismach procesowych z dnia 10.03.2015r. oraz 21.04.2015r., co doprowadziło do ustalenia nieprawidłowego stanu faktycznego w sprawie i w konsekwencji nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd I instancji;
2. naruszenie art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. polegające na pominięciu dowodu z przesłuchania strony pozwanej w osobie R. W. (1) w sytuacji, gdy jego niestawiennictwo na rozprawie spowodowane było problemami zdrowotnymi i zostało usprawiedliwione w sposób należyty przez lekarza sądowego, co doprowadziło do ustalenia nieprawidłowego stanu faktycznego w sprawie i w konsekwencji nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd I instancji,
3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na arbitralnej i sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenie materiału dowodowego zebranego w sprawie, przejawiające się ustaleniem stanu faktycznego tylko na podstawie wniosków i twierdzeń strony powodowej, przy jednoczesnym nieuwzględnieniu twierdzeń strony pozwanej co do spornych okoliczności sprawy, co doprowadziło do ustalenia nieprawidłowego stanu faktycznego w sprawie i w konsekwencji nierozpoznania istoty sprawy.

W oparciu o te zarzuty pozwani domagali się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Pozwani ograniczyli się wyłącznie do podniesienia zarzutów o charakterze formalnym, związanych z decyzjami Sądu I instancji odnoszącymi się do ich wniosków dowodowych, a także z oceną dowodów, które zostały w sprawie przeprowadzone. Zdaniem Sądu Okręgowego zarzuty te nie były jednak zasadne i nie mogły doprowadzić do podważenia zaskarżonego wyroku, choć można przyznać rację skarżącym o tyle, iż przedstawione przez Sąd I instancji uzasadnienie postanowień oddalających ich wnioski dowodowe nie jest w pełni przekonująca, a przede wszystkim Sąd ten nie podał podstawy prawnej wydanych rozstrzygnięć (poza powołaniem się na art. 299 k.p.c., który reguluje przesłanki dopuszczenia dowodu z przesłuchania stron).

Kodeks postępowania cywilnego wymienia wyczerpująco sytuacje, w których sąd może odmówić przeprowadzenia dowodu zawnioskowanego przez stronę (por. np. art. 207 § 6 k.p.c., art. 217 § 2 i 3 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 381 k.p.c.), przy czym żaden z przepisów nie powołuje się na wzgląd na „ekonomikę procesu”, którego to argumentu użył Sąd I instancji pomijając dowód z przesłuchania pozwanego. Wskazując jako przyczynę oddalenia wniosków dowodowych pozwanych Sąd stwierdził ponadto, że fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały uprawdopodobnione przez powoda oraz wyjaśnione za pomocą innych środków dowodowych, nawiązując tym samym do art. 217 § 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, podstawą pominięcia dowodu jest sytuacja, gdy „okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione”. Jak się przyjmuje w orzecznictwie, wyjaśnienie okoliczności spornych następuje wówczas, gdy nie budzą one wątpliwości sądu. Co jednak istotne, okoliczności, na które dowód został powołany, muszą być wyjaśnione z takim wynikiem, który jest zgodny z twierdzeniami strony powołującej dany dowód. Sąd nie jest zatem obowiązany

do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych od momentu, gdy uzna, że strona udowodniła korzystną dla siebie tezę. Niedopuszczalne jest natomiast pominięcie zaofiarowanych środków dowodowych z powołaniem się na wyjaśnienie sprawy, jeżeli ocena dotychczasowych dowodów prowadzi – w przekonaniu sądu – do wniosków niekorzystnych dla strony powołującej dalsze dowody. Takie bowiem pominięcie jest równoznaczne z pozbawieniem jednej ze stron możliwości udowodnienia jej twierdzeń (por. orzeczenie SN z 3.10.1950r., C 223/50, OSNC 1951/3/72, wyrok SN z 26.09.1966r., II CZ 314/66, OSNCP 1967/2/39, wyrok SN z 19.03.1997r., II UKN 45/97, OSNAPiUS 1998/1/24). Jeżeli zatem pozwani przedstawiali środki dowodowe mające – w ich przekonaniu – prowadzić do wykazania, że pozwany R. W. (1) dysponuje majątkiem osobistym umożliwiającym zaspokojenie należności powoda, zaś Sąd I instancji uznawał (co wynika z jego rozważań prawnych), że podnosząc skutecznie taki zarzut małżonkowie mogą doprowadzić do oddalenia powództwa wierzyciela o ustanowienie rozdzielności majątkowej, to przepis art. 217 § 3 k.p.c. nie uprawniał Sądu do oddalenia wniosków dowodowych pozwanych.

Pomimo przedstawionych zastrzeżeń w zakresie motywów oddalenia wniosków dowodowych pozwanych, ostatecznie Sąd Okręgowy uznał, że powyższe decyzje procesowe Sądu I instancji były prawidłowe i nie naruszały wskazanych w apelacji przepisów postępowania.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd I instancji nie oddalił wszystkich wniosków dowodowych zgłoszonych w toku procesu przez stronę pozwaną. Dowody te zostały powołane w odpowiedzi na pozew oraz w pismach procesowych z dnia 10.03.2015r. i 21.04.2015r., przy czym Sąd I instancji zrealizował wnioski o przeprowadzenie dowodu z dokumentów dołączonych do odpowiedzi na pozew (ponowione w piśmie z dnia 10.03.2015r.; postanowienie dowodowe w tym przedmiocie wydał na rozprawach w dniu 9.04.2015r. – k.186 i w dniu 29.09.2015r. – k.239) oraz zgłoszony w piśmie z dnia 21.04.2015r. wniosek o uzyskanie informacji na temat czynności podejmowanych przez powoda w sprawie egzekucyjnej (...) Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) K. S. (Sąd uzyskał akta egzekucyjne – k.187-188, o co alternatywnie wnosili pozwani). W rzeczywistości zatem Sąd I instancji pominął tylko część wniosków dowodowych pozwanych, a mianowicie dowód z ich przesłuchania oraz dowody zgłoszone w punktach II-V pisma procesowego z dnia 21.04.2015r. W ocenie Sądu Okręgowego decyzje te były zasadne w świetle art. 217 § 3 k.p.c., gdyż zgłoszone środki dowodowe nie były przydatne względnie zdadne dla ustalenia twierdzonych okoliczności, a w takiej sytuacji uznaje się dowody za powoływane przez stronę jedynie dla zwłoki w rozumieniu powyższego przepisu (por. np. wyrok SN z 7.03.2001r., I PKN 285/00, OSNP 2003/2/280).

Jak podnosi się w apelacji, wnioskowane dowody miały na celu podważenie twierdzeń powoda o bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko pozwanemu R. W. (1), a w szczególności zmierzały do wykazania, że dłużnik posiada majątek znacznej wartości, do którego egzekucja nie została w ogóle skierowana. Należy jednak zauważyć, że dowody zgłoszone w pkt II-V pisma procesowego z dnia 21.04.2015r. nie nawiązywały w sposób bezpośredni do majątku osobistego pozwanego. Pozwani zmierzali bowiem przede wszystkim do ustalenia, jaka jest wartość majątku spółek, w których pozwany posiada udziały względnie jest podmiotem praw i obowiązków. Wprawdzie konsekwencją tych ustaleń, jak sugeruje pismo, miało być ustalenie wartości udziałów oraz praw przysługujących pozwanemu, zajętych przez powoda w toku prowadzonej egzekucji, natomiast trudno dostrzec bezpośrednie przełożenie pomiędzy wartością majątku spółki a wartością udziałów czy też innych praw jej wspólników, a tym bardziej pomiędzy wartością udziałów pozwanego w spółce z o.o. a tym, czy spółka ta, jako komplementariusz spółki jawnej, osiąga zyski z uczestnictwa w tej spółce w związku z czerpanymi przez nią dochodami z wynajmu pomieszczeń na nieruchomości. Co więcej, trudno uznać, aby o aktualnej wartości majątku spółek mogły świadczyć ewentualne sprawozdania finansowe składane w sądach rejestrowych w latach 2012-2014, do których odwoływali się pozwani. Powód twierdził – powołując się na dokumenty – że żadna ze spółek z o.o., w których pozwany jest udziałowcem, nie przynosi dochodu co za tym idzie – pozwany nie czerpie zysków w postaci dywidendy, zaś wartość rynkowa zajętych w toku egzekucji udziałów jest znacznie poniżej ich wartości nominalnej i nie starczyłaby nawet na pokrycie kosztów ich opisu i oszacowania. Z kolei spółka jawna nie posiada majątku, którego spieniężenie pozwoliłoby choćby na pokrycie kosztów prowadzonego postępowania egzekucyjnego (por. pismo powoda z dnia 7.04.2015r. – k.175-176). Dla ustalenia wartości udziałów i praw pozwanego w powyższych spółkach niewątpliwie niezbędne byłoby zatem przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego odpowiedniej specjalności (art. 278 § 1 k.p.c.), a takiego wniosku strona pozwana nie zgłosiła.

Podobnie nieprzydatny dla wykazania twierdzeń pozwanych o posiadaniu przez pozwanego R. W. (1) majątku osobistego o wartości pozwalającej na zaspokojenie należności powoda był dowód z przesłuchania pozwanego zgłoszony w odpowiedzi na pozew i w piśmie z dnia 10.03.2015r. Wyrażenie przez pozwanego w trakcie ewentualnych zeznań własnego stanowiska w tym zakresie byłoby niewystarczające, skoro strona powodowa wyraźnie przeczyła twierdzeniom dotyczącym możliwości zaspokojenia się z majątku należącego do pozwanego. Sporne okoliczności nie mogły być zatem skutecznie wyjaśnione za pomocą tego środka dowodowego.

Kwestionując (w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c.) postanowienie o pominięciu dowodu z przesłuchania pozwanego skarżący zarzucili wyłącznie naruszenie art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., który to zarzut okazał się chybiony. W apelacji nie podniesiono natomiast zarzutu naruszenia art. 452 k.p.c. w zw. z art. 432 k.p.c., a trzeba przypomnieć, że sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, zaś w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę jedynie nieważność postępowania (art. 378 § 1 k.p.c.). Oznacza to, że sąd odwoławczy nie jest związany przedstawionymi w apelacji zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąza go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego (por. uchwałę (7) SN z 31.01.2008r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55). Niezależnie od tego Sąd Okręgowy uznał, iż w niniejszej sprawie nie zachodziły przesłanki do obligatoryjnego zarządzenia dowodu z przesłuchania stron, o którym mowa w art. 432 k.p.c. Zgodnie z art. 452 k.p.c., w sprawach o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami art. 432 k.p.c. stosuje się jedynie odpowiednio. Odpowiednie stosowanie może polegać na zastosowaniu danego przepisu wprost, na zastosowaniu go z pewnymi modyfikacjami albo na rezygnacji z jego zastosowania. Przesądżają to ewentualne różnice występujące między instytucjami, do których należy przepis odsyłający i przepis odesłania. W ocenie Sądu Okręgowego przepis art. 432 k.p.c. będzie miał zawsze zastosowanie w sprawach o ustanowienie rozdzielności majątkowej toczących się pomiędzy małżonkami (art. 52 § 1 k.r.o.). Przesądza o tym okoliczność, że przesłanką takiego orzeczenia jest zaistnienie „ważnych powodów”, przez które to pojęcie – najogólniej rzecz ujmując – rozumie się okoliczności, które powodują, że w sytuacji konkretnego małżeństwa istniejąca wspólność majątkowa nie służy interesom majątkowym jednego z małżonków, a także zagraża dobrym rodzinie. Jest oczywiste, że ustalenie, czy występują tego rodzaju okoliczności możliwe będzie przede wszystkim w drodze przesłuchania stron procesu. Zupełnie inne są natomiast przesłanki ustanowienia rozdzielności majątkowej na żądanie wierzyciela jednego z małżonków (art. 52 § 1a k.r.o.). Wierzyciel musi bowiem jedynie uprawdopodobnić, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków. W celu takiego uprawdopodobnienia wierzyciel z reguły będzie się więc posługiwał środkami dowodowymi w postaci dokumentów, zaś ewentualny dowód z przesłuchania stron, w tym również wierzyciela, będzie służył ustaleniu stanu majątku dłużnika i jego małżonka. Z uwagi na całkowitą odmienną okoliczności podlegających badaniu w obu postępowaniach, należy uznać, że w przypadku powództwa wierzyciela art. 432 k.p.c. w ogóle nie znajduje zastosowania, zaś przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron następuje na zasadach ogólnych (art. 299 i nast. k.p.c.).

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. skarżący opierali wyłącznie na założeniu, że swoje wnioski Sąd I instancji wyprowadził z materiału dowodowego, który był niekompletny z uwagi na niezasadne oddalenie ich wniosków dowodowych. Założenie to okazało się jednak chybione, a ponieważ apelacja nie zawierała żadnych zastrzeżeń odnośnie do oceny dowodów, które zostały w sprawie przeprowadzone, ani też do ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji w wyniku tej oceny, Sąd Okręgowy ustalenia te podzielił i przyjął jako własne (art. 382 k.p.c.).

W toku postępowania apelacyjnego skarżący przedstawili dowód w postaci umowy darowizny z dnia 17.03.2016r. (k.322-323). Sąd Okręgowy dowód ten dopuścił, gdyż dotyczył on okoliczności, która nastąpiła już po wydaniu zaskarżonego wyroku (art. 381 i 382 k.p.c.). W oparciu o dostarczony dokument Sąd Okręgowy ustalił, iż w dniu 17.03.2016r. pozwany R. W. (1) zawarł ze swoją córką O. W. umowę darowizny, na podstawie której nabył wierzytelności, które – według oświadczenia O. B. – wynoszą 2.000.000,-zł i przysługiwały jej wobec spółki pod firmą (...) Spółka z o.o. z tytułu wystawionej upadłemu noty uznaniowej oraz wobec M. B. z jego działania jako osoby podającej się za umocowaną do działania w imieniu i na rzecz tej spółki, przy czym powyższe wierzytelności O. W. nabyła od spółki pod firmą (...) Spółka z o.o. w upadłości likwidacyjnej na podstawie umowy przelewu wierzytelności

z dnia 20.01.2016r. Wiarygodność omawianego dokumentu, sporządzonego w formie aktu notarialnego, nie budziła zastrzeżeń, natomiast stanowił on jedynie dowód na fakt zawarcia umowy darowizny.

Dodatkowe ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy nie mogły wpłynąć na odmienną, od dokonanej przez Sąd I instancji, ocenę prawną zasadności dochodzonego przez powoda roszczenia. Nie budzi żadnych wątpliwości, iż powód uprawdopodobnił, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego pozwanych małżonków (a trzeba zauważyć, że uprawdopodobnienie nie jest poddane ścisłym rygorom dowodowym, zgodne z art. 243 k.p.c.). Podział majątku wspólnego może okazać się konieczny dla zaspokojenia wierzyciela w sytuacji, kiedy nie ma możliwości zaspokojenia jego wierzytelności w stosunku do jednego z małżonków z majątku osobistego dłużnika i składników majątku wspólnego małżonków wymienionych w art. 41 § 2 k.r.o. oraz gdy brak jest podstaw do poszukiwania zaspokojenia z majątku wspólnego w trybie art. 787 i 787¹ k.p.c., natomiast możliwe będzie zaspokojenie ze składników majątku wspólnego małżonków, które w wyniku podziału majątku przypadną temu małżonkowi, który jest dłużnikiem. Prawomocne orzeczenie ustanawiające ustrój przymusowy nie prowadzi do podziału majątku wspólnego, ale do powstania ustroju stanowiącego rozdzielność majątkową, w której występują dwa majątki, tj. majątek osobisty męża oraz majątek osobisty żony. Do majątków tych wejdą udziały w majątku wspólnym, jakie przypadną w wyniku ustania wspólności majątkowej, a tym samym, przekształcenia wspólności łącznej w ułamkową. Wierzyciel może wówczas zająć prawdo dłużnika do żądania podziału majątku wspólnego (art. 912 k.p.c.) i wystąpić na tej podstawie o podział majątku (por. uchwałę SN z 5.02.2010r., III CZP 132/09, LEX nr 551027).

Z niepodważonych ustaleń Sądu I instancji wynika, że jedynym sposobem zaspokojenia wierzytelności powoda w stosunku do pozwanego R. B. jest dokonanie podziału majątku wspólnego pozwanych, w skład którego wchodzi nieruchomości o wartości 3.000.000,-zł, obciążone hipoteką łączną w kwocie 733.461,70zł, a więc znacznie niższej niż wartość nieruchomości. W toku prowadzonych od 2013r. przeciwko dłużnikowi postępowań egzekucyjnych powód nie uzyskał dotychczas żadnej należności na poczet wierzytelności stwierdzonych tytułami wykonawczymi opiewającymi na świadczenia główne w łącznej wysokości niemal 500.000,-zł wraz odsetkami i kosztami postępowania, gdyż nie udało się zająć i spieniężyć składników majątku pozwalających choćby na pokrycie kosztów postępowania egzekucyjnego. Pozwani nie zdołali także w toku niniejszego procesu udowodnić (art. 6 k.c.), że pozwany R. B. posiada majątek pozwalający na zaspokojenie wierzytelności powoda. W postępowaniu apelacyjnym przedstawiono wprawdzie umowę darowizny, w oparciu o którą pozwany nabył do majątku osobistego (art. 33 pkt 2 k.r.o.) wierzytelność o wartości 2.000.000,-zł, natomiast brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że istnieją realne szanse na zaspokojenie roszczeń powoda z tej właśnie wierzytelności. Brak jest dokumentów źródłowych mogących stanowić podstawę do oceny, czy wierzytelność ta rzeczywiście przysługiwała osobie wymienionej w akcie notarialnym jako pierwotny wierzyciel (według treści aktu przedmiot darowizny nie wynika z ksiąg upadłego, a obdarowany miał uzyskać dokumenty dotyczące tej wierzytelności, których jednak nie przedstawił), czy została skutecznie zbyta na rzecz podmiotu, od którego nabyła ją córka pozwanych oraz jakie są widoki na jej zaspokojenie (O. W. wyraźnie zastrzegła w akcie, że nie podnosi odpowiedzialności za wypłacalność któregośkolwiek z dłużników darowanych wierzytelności). Formalne przysługiwanie pozwanemu nabytej w drodze darowizny wierzytelności o znacznej wartości nie może zatem samoistnie przemawiać za przyjęciem, że nie zachodzą przesłanki zastosowania art. 52 § 1a k.r.o.

W tym stanie rzeczy i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanych jako bezzasadną.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 105 § 2 k.p.c., obciążając nimi pozwanych jako stronę przegrywającą. Na tym etapie postępowania powód wyłożył koszty zastępstwa procesowego – wynagrodzenie reprezentującego go adwokata, którego wysokość ustalono na kwotę 180,-zł (stosownie do § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 7 ust. 1 pkt 9 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, t.j. Dz.U. 2013/461 w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz.U. 2015/1800). Powyższe koszty pozwani winni zwrócić powodowi.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk /-/ Michał Wysocki /-/ Paweł Soliński